

Κλάδοι έντασης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και οικονομικές επιδόσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Έκθεση ανάλυσης σε επίπεδο κλάδων
Οκτώβριος 2016

Κοινό έργο μεταξύ του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κλάδοι έντασης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και οικονομικές επιδόσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Έκθεση ανάλυσης σε επίπεδο κλάδων
Οκτώβριος 2016

Κοινό έργο μεταξύ του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόλογος

Η καινοτομία αποτελεί βασικό στοιχείο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», της δεκαετούς στρατηγικής για την ανάπτυξη που έχει εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και αποσκοπεί στη δημιουργία μιας πιο ανταγωνιστικής οικονομίας με υψηλότερη απασχόληση. Η επίτευξη αυτού του στόχου εξαρτάται από διάφορους επιμέρους παράγοντες, αλλά ένα αποτελεσματικό σύστημα δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) συγκαταλέγεται οπωσδήποτε μεταξύ των πιο σημαντικών, δεδομένης της ικανότητας της ΔΙ να ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα και την καινοτομία σε ολόκληρο το οικονομικό φάσμα.

Η Ευρώπη διαθέτει ήδη μακρά παράδοση στον εν λόγω τομέα: τα κράτη μέλη τόσο της ΕΕ όσο και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας έχουν διαδραματίσει σημαίνοντα ρόλο στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου και ισορροπημένου συστήματος ΔΔΙ, το οποίο όχι μόνο εγγυάται την επιβράβευση των παραγόντων της καινοτομίας αλλά τονώνει επίσης τον ανταγωνισμό της αγοράς. Στον σημερινό κόσμο της ολοένα διευρυνόμενης παγκοσμιοποίησης των αγορών και της οικονομίας της γνώσης, είναι εξαιρετικά σημαντικό να διασφαλίζεται ότι το εν λόγω σύστημα παραμένει αποτελεσματικό για την εφαρμογή νέων πολιτικών καινοτομίας. Για να μας υποστηρίξουν στην εκπλήρωση αυτού του καθήκοντος, είναι σημαντικό να έχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι πρόσβαση σε ακριβή στοιχεία και αριθμούς. Μόνο τότε μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι η συζήτηση σχετικά με τον ρόλο της ΔΙ στη στήριξη της καινοτομίας και της δημιουργικότητας βασίζεται σε τεκμηριωμένα στοιχεία.

Αναποκρινόμενα στην σαφή αυτή ανάγκη, το Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕUIPO) και το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (ΕΡΟ) ένωσαν τις δυνάμεις τους το 2013 προκειμένου να διενεργήσουν μια μελέτη για την ποσοτική αποτύπωση της συμβολής των κλάδων έντασης ΔΔΙ στην οικονομία της ΕΕ. Τα πορίσματα της μελέτης έδειξαν ότι αυτοί οι κλάδοι αντιστοιχούν στο 39 % του παραγόμενου οικονομικού προϊόντος της ΕΕ και στο 26 % της απασχόλησης κατά την περίοδο 2008-2010, επιβεβαιώνοντας την αξία της ΔΙ για την ευρωπαϊκή οικονομία.

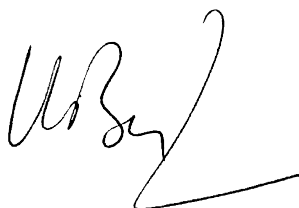
Για να διατηρηθεί η αξία μιας τέτοιας μελέτης, τόσο το ΕUIPO όσο και το ΕΡΟ ενδιαφέρονται να διασφαλίζουν τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση στα πλέον πρόσφατα αριθμητικά στοιχεία και πορίσματα όλοι όσοι χρειάζεται να κατανοούν την αξία των ΔΔΙ για την Ευρώπη. Η συγκεκριμένη μελέτη αποτελεί επομένως την πρώτη επικαιροποίηση της αρχικής έκθεσης και καλύπτει την περίοδο 2011-2013. Υπάρχουν ορισμένα σημαντικά νέα στοιχεία τα οποία παρέχουν μια ουσιωδώς βελτιωμένη επισκόπηση της κατάστασης των κλάδων ΔΔΙ στην Ευρώπη. Πρώτον, το πεδίο εφαρμογής είναι ευρύτερο ώστε στην ανάλυση να συμπεριλαμβάνονται εξελίξεις όπως η προσχώρηση της Κροατίας το 2013 και η προσθήκη ενός ακόμα δικαιώματος ΔΙ, των φυτικών ποικιλιών. Δεύτερον, η έκθεση ταυτίζεται με το σύγχρονο ενδιαφέρον των αρμόδιων χάραξης πολιτικής στην Ευρώπη και αλλού, συμπεριλαμβάνοντας ένα νέο κεφάλαιο για την οικονομική σημασία των τεχνολογιών μετριασμού της κλιματικής αλλαγής (CCMT).

Στην επικαιροποιημένη αυτή μελέτη, οι κλάδοι έντασης ΔΔΙ εμφανίζονται και πάλι ως άρρηκτα συνδεδεμένοι με το ΑΕΠ, την απασχόληση και το εμπόριο. Επιπλέον, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η συμβολή των εν λόγω κλάδων στην ευρωπαϊκή οικονομία έχει αυξηθεί σε σχέση με την πρώτη μελέτη. Επίσης, οι κλάδοι έντασης ΔΔΙ εμφανίζονται να έχουν αντεπεξέλθει καλύτερα στη δριμεία οικονομική κρίση σε σύγκριση με το σύνολο της οικονομίας.

Πρόκειται για σημαντικά πορίσματα, τα οποία τονίζουν ακόμη περισσότερο τη συμβολή των κλάδων έντασης ΔΔΙ στην ευημερία και την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης. Με τη βοήθεια αυτής της επικαιροποιημένης μελέτης, ευελπιστούμε ότι οι αναγνώστες θα είναι σε θέση να αξιοποιήσουν αυτές τις πληροφορίες ώστε να διασφαλιστεί και στο μέλλον η ευρωστία όχι μόνο του συστήματος διανοητικής ιδιοκτησίας μας αλλά και της ευρωπαϊκής οικονομίας, της οποίας έχει αποδειχθεί ότι αποτελεί ζωτική συνιστώσα.

António Campinos
Εκτελεστικός Διευθυντής, EUIPO

Benoît Battistelli
Πρόεδρος, EPO

Κοινή ομάδα έργου

ΕUIPO

Nathan Wajzman, Επικεφαλής Οικονομολόγος

Michał Kazimierczak, Οικονομολόγος

Carolina Arias Burgos, Οικονομολόγος

Adéla Dvořáková, Εκπαιδευόμενη

ΕΠΒ

Yann Ménière, Επικεφαλής Οικονομολόγος

Iłja Rudyk, Ανώτερος Οικονομολόγος

Karin Terzic, Βοηθός

Ευχαριστίες

Κατά τη φάση εκπόνησης της παρούσας έκθεσης ελήφθησαν χρήσιμες πληροφορίες και δεδομένα από το Κοινοτικό Γραφείο Φυτικών Ποικιλιών (ΚΓΦΠ).

Η στατιστική υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Eurostat, καθώς και οι στατιστικές υπηρεσίες της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ισπανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου προσέφεραν πολύτιμη βοήθεια για τη συμπλήρωση των κενών στις δημοσιευμένες στατιστικές.

Οι συντάκτες θα ήθελαν επίσης να ευχαριστήσουν για τα σχόλιά τους επί του σχεδίου της έκθεσης τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Αγοράς, Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τη Laurence Joly από το Institut National de la Propriété Industrielle, τον δρ. Christian Rammer από το Centre for European Economic Research του Μάνχαϊμ, τη δρ. Ardith Spence από το US Government Accountability Office και τον καθηγητή Beth Webster από το Centre for Transformative Innovation του Swinburne University.

Σχετικά με τη μελέτη

Μία από τις αποστολές του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για την Παραβίαση των Δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας (στο εξής: Παρατηρητήριο)¹ είναι να παρέχει τεκμηριωμένα στοιχεία σχετικά με τον αντίκτυπο, τον ρόλο και τη δημόσια αντίληψη της διανοητικής ιδιοκτησίας στην οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Για την εκπλήρωση αυτής της αποστολής, το Παρατηρητήριο υλοποιεί ένα πρόγραμμα κοινωνικοοικονομικών μελετών. Ομοίως, το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (ΕΡΟ) στοχεύει στην ανάδειξη της οικονομικής και κοινωνικής σημασίας του συστήματος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Η παρούσα έκθεση, η οποία έχει εκπονηθεί ως κοινό έργο μεταξύ του ΕUIPO και του ΕΡΟ και έχει υποστηριχθεί επίσης, μέσω της παροχής στοιχείων, από άλλα γραφεία ΔΙ, από υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και από διεθνείς οργανισμούς, είναι η δεύτερη βασική μελέτη που προκύπτει από αυτή τη συνεργασία, μετά από μια πρώτη η οποία δημοσιεύθηκε από τα δύο Γραφεία το 2013.^[1] Σκοπός της είναι να παράσχει μια επικαιροποιημένη και αξιόπιστη εκτίμηση της συνδυασμένης συμβολής των κλάδων που χρησιμοποιούν εντατικά διάφορους τύπους δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) στις οικονομίες τόσο της ΕΕ συνολικά όσο και των επιμέρους κρατών μελών.

Η μελέτη καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δικαιωμάτων ΔΙ³ —εμπορικά σήματα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, σχέδια και υποδείγματα, πνευματική ιδιοκτησία, γεωγραφικές ενδείξεις (ΓΕ) και δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών (ΔΦΠ)— και εξετάζει διάφορους οικονομικούς δείκτες, ιδίως το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ), την απασχόληση, το εξωτερικό εμπόριο και τους μισθούς. Δεν διατυπώνει συστάσεις πολιτικής, καθώς αυτό δεν περιλαμβάνεται στο πεδίο εφαρμογής της. Αντίθετα, έχει σχεδιαστεί με τρόπο ώστε να παρέχει στοιχεία που μπορούν να χρησιμοποιούνται από τους αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής στο έργο τους ή να χρησιμεύει ως μέσο για την ευαισθητοποίηση των πολιτών της Ευρώπης σε θέματα ΔΙ.

Η μελέτη του 2013 κάλυπτε την περίοδο 2008-2010. Η τωρινή μελέτη εξετάζει την πιο πρόσφατη περίοδο 2011-2013. Για να διασφαλιστεί η συγκρισιμότητα μεταξύ των δύο, έχει διατηρηθεί η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε το 2013. Ωστόσο, έχουν γίνει ορισμένες βελτιώσεις σε σχέση με τα υποκείμενα δεδομένα και τη μεθοδολογία. Συγκεκριμένα, η νέα μελέτη περιλαμβάνει πλέον δεδομένα και για την Κροατία, ενώ στην ανάλυση έχει επίσης προστεθεί ένα έκτο δικαίωμα ΔΙ (τα ΔΦΠ). Επίσης, ο ορισμός των κλάδων έντασης πνευματικής ιδιοκτησίας έχει ευθυγραμμιστεί περισσότερο με την ευρέως αποδεκτή ταξινόμηση του WIPO.

Επιπλέον, δεδομένου του ολοένα αυξανόμενου ενδιαφέροντος των αρμόδιων για τη χάραξη πολιτικής και των επιχειρηματικών ηγετών στην Ευρώπη και αλλού για την ανάπτυξη τεχνολογιών με σκοπό την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, έχει προστεθεί και ένα κεφάλαιο για την οικονομική σημασία των τεχνολογιών μετριασμού της κλιματικής αλλαγής (CCMT). Στο κεφάλαιο αυτό αναλύεται διεξοδικότερα η οικονομική βαρύτητα των κλάδων που εμπλέκονται στην ανάπτυξη αυτών των τεχνολογιών, βάσει δεδομένων σχετικά με τις αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας στο ΕΡΟ.

1 Το Παρατηρητήριο μεταβιβάστηκε στο Γραφείο Εναρμόνισης στο Πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (ΓΕΕΑ) δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 386/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Απριλίου 2012, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 5 Ιουνίου 2012. Το ΓΕΕΑ μετονομάστηκε σε Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕUIPO) μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2015/2424, στις 23 Μαρτίου 2016. Με εξαίρεση τις βιβλιογραφικές παραπομπές, το νέο όνομα χρησιμοποιείται σε ολόκληρη την παρούσα έκθεση.

2 ΓΕΕΑ/ΕΡΟ: «Κλάδοι εντάσεως δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας: συμβολή στις οικονομικές επιδόσεις και την απασχόληση στην Ευρώπη» (Σεπτέμβριος 2013).

3 Θα ήταν ίσως χρήσιμο να οριστούν σαφέστερα μερικοί από τους όρους που συνδέονται με τη ΔΙ και χρησιμοποιούνται στην παρούσα έκθεση. Η «ΔΙ» είναι συνήθως, αλλά όχι πάντα, αποτέλεσμα καινοτομίας. Πρόκειται ωστόσο για όρο ευρύτερο από τα «ΔΔΙ», καθώς περιλαμβάνει και άλλα είδη γνώσης, όπως τα εμπορικά μυστικά ή οι επιχειρηματικές μέθοδοι. Στην προκειμένη μελέτη, το αρκτικόλεξο «ΔΔΙ» παραπέμπει στα έξι δικαιώματα που περιλαμβάνονται στην ανάλυση: διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εμπορικά σήματα, καταχωρισμένα σχέδια και υποδείγματα, πνευματική ιδιοκτησία, γεωγραφικές ενδείξεις και δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών.

Περίληψη

Κύρια πορίσματα

- Στους κλάδους έντασης $\Delta\Delta\iota$ οφείλεται το 27,8 % του συνόλου των θέσεων εργασίας στην ΕΕ κατά την περίοδο 2011-2013. Κατά μέσο όρο, για τη συγκεκριμένη περίοδο, 60 εκατομμύρια Ευρωπαίοι απασχολήθηκαν από κλάδους έντασης $\Delta\Delta\iota$. Επιπλέον, 22 ακόμα εκατομμύρια θέσεις εργασίας δημιουργήθηκαν σε κλάδους που προμηθεύουν με προϊόντα και υπηρεσίες τους κλάδους έντασης $\Delta\Delta\iota$. Εάν λάβουμε υπόψη και τις έμμεσες θέσεις εργασίας, ο συνολικός αριθμός των εξαρτώμενων από τα $\Delta\Delta\iota$ θέσεων εργασίας ανέρχεται στα 82,2 εκατομμύρια (38,1 %).
- Κατά την ίδια επίσης περίοδο, στους κλάδους έντασης $\Delta\Delta\iota$ αντιστοιχούσε ποσοστό άνω του 42 % της ετήσιας συνολικής οικονομικής δραστηριότητας (ΑΕΠ) της ΕΕ, ύψους 5,7 τρισεκατομμυρίων ευρώ. Στους ίδιους κλάδους αναλογούσε και το μεγαλύτερο μέρος του εμπορίου της ΕΕ με τον υπόλοιπο κόσμο και σε αυτούς οφειλόταν το εμπορικό πλεόνασμα που βοήθησε να διατηρηθεί το ισοζύγιο του εξωτερικού εμπορίου της Ένωσης.
- Οι κλάδοι έντασης $\Delta\Delta\iota$ καταβάλλουν σημαντικά υψηλότερους μισθούς σε σχέση με άλλους κλάδους, με το ποσοστό διαφοράς των αμοιβών να φτάνει το 46 % έναντι άλλων κλάδων. Αυτό συνάδει με το γεγονός ότι η προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο είναι υψηλότερη στους κλάδους έντασης $\Delta\Delta\iota$ από ό,τι σε οποιονδήποτε άλλον τομέα της οικονομίας.
- Οι κλάδοι έντασης $\Delta\Delta\iota$ αποδείχθηκαν πιο ανθεκτικοί στην οικονομική κρίση. Η σύγκριση των αποτελεσμάτων της τωρινής μελέτης με τα αντίστοιχα της μελέτης του 2013 δείχνει ότι η σχετική συμβολή των εν λόγω κλάδων στην οικονομία της ΕΕ έχει αυξηθεί ελαφρώς μεταξύ των δύο περιόδων 2008-2010 (μελέτη 2013) και 2011-2013 (μελέτη 2016).
- Η οικονομική βαρύτητα των κλάδων που εμπλέκονται στην ανάπτυξη τεχνολογιών μετριασμού της κλιματικής αλλαγής (CCMT) αναλύεται διεξοδικότερα. Στους εν λόγω κλάδους αντιστοιχεί το 1,2 % της απασχόλησης και το 2,1 % του συνολικού οικονομικού προϊόντος της ΕΕ. Σε αυτούς οφείλεται το σημαντικό εμπορικό πλεόνασμα της ΕΕ, κατάφεραν δε να αυξήσουν και τη συμβολή τους στο ΑΕΠ παρά τη μικρή πτώση στην απασχόληση μεταξύ των δύο περιόδων 2008-2010 και 2011-2013.

Οι κλάδοι έντασης ΔΔΙ στην οικονομία της ΕΕ

Οι κλάδοι έντασης ΔΔΙ ορίζονται⁴ ως εκείνοι στους οποίους η χρήση των ΔΔΙ ανά εργαζόμενο υπερβαίνει τον μέσο όρο της αντίστοιχης χρήσης σε άλλους κλάδους ΔΔΙ. Όπως φαίνεται στα κεφάλαια 6 και 7, οι κλάδοι αυτοί συγκεντρώνονται στους τομείς της μεταποίησης, της τεχνολογίας και των επιχειρηματικών υπηρεσιών.

Τονίζεται ωστόσο ότι οι περισσότεροι κλάδοι χρησιμοποιούν δικαιώματα ΔΙ σε κάποιο βαθμό. Εστιάζοντας μόνο στους κλάδους έντασης ΔΔΙ, η παρούσα μελέτη αποτυπώνει μόνο το τμήμα της ευρωπαϊκής οικονομίας στο οποίο τα δικαιώματα ΔΙ συμβάλλουν περισσότερο⁵.

Η συμβολή των κλάδων ΔΔΙ στους δύο βασικούς οικονομικούς δείκτες, την απασχόληση και το οικονομικό προϊόν, συνοψίζεται στους πίνακες 1 και 2⁶.

Στους κλάδους έντασης ΔΔΙ φαίνεται ότι οφείλεται το 27,8 % του συνόλου των θέσεων εργασίας στην ΕΕ κατά την περίοδο 2011-2013, με 21 % στους κλάδους έντασης εμπορικών σημάτων, 12 % στους κλάδους έντασης σχεδίων και υποδειγμάτων, 10 % στους κλάδους έντασης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και μικρότερα ποσοστά για τους κλάδους έντασης πνευματικής ιδιοκτησίας, έντασης ΓΕ και έντασης ΔΦΠ⁷. Κατά μέσο όρο, στη διάρκεια αυτής της περιόδου, 60 εκατομμύρια Ευρωπαίοι απασχολήθηκαν από τους κλάδους έντασης ΔΔΙ επί συνολικού αριθμού περίπου 216 εκατομμυρίων εργαζομένων. Επιπλέον, 22 ακόμα εκατομμύρια θέσεις εργασίας δημιουργήθηκαν σε κλάδους που προμηθεύουν με προϊόντα και υπηρεσίες τους κλάδους έντασης ΔΔΙ. Εάν λάβουμε υπόψη και τις έμμεσες θέσεις εργασίας, ο συνολικός αριθμός των εξαρτώμενων από τα ΔΔΙ θέσεων εργασίας ανέρχεται στα 82,2 εκατομμύρια (38,1 %).

Πέραν της άμεσης συμβολής τους στην απασχόληση, οι κλάδοι έντασης ΔΔΙ συμβάλλουν επίσης στην απασχόληση σε άλλους κλάδους, εκτός έντασης ΔΔΙ, από τους οποίους προμηθεύονται αγαθά και υπηρεσίες ως εισροές για τις διαδικασίες παραγωγής τους. Χρησιμοποιώντας τους πίνακες εισροών-εκροών της ΕΕ⁸, όπως δημοσιεύονται από τη Eurostat, μπορεί κανείς να υπολογίσει τον έμμεσο αυτόν αντίκτυπο στην απασχόληση σε κλάδους εκτός έντασης ΔΔΙ. Το αποτέλεσμα συνοψίζεται στον πίνακα 1, όπου γίνεται διάκριση μεταξύ άμεσης και έμμεσης απασχόλησης.

4 Βλ. κεφάλαιο 5 «Μεθοδολογία».

5 Πρέπει ωστόσο να έχουμε κατά νου ότι μεγάλα τμήματα της οικονομίας, ιδίως ο δημόσιος τομέας, δεν μπορούν να θεωρηθούν κλάδοι έντασης ΔΔΙ.

6 Για να ελαχιστοποιείται ο αντίκτυπος των κενών ως προς τα δεδομένα στις οικονομικές στατιστικές και να μην αποδίδεται αδικαιολόγητα ιδιαίτερη σημασία σε κάποιο συγκεκριμένο έτος, οι οικονομικοί δείκτες έχουν υπολογιστεί ως μέσος όρος για τα έτη 2011-2013.

7 Η συνολική συμβολή των κλάδων έντασης ΔΔΙ είναι μικρότερη από το άθροισμα της συμβολής των επιμέρους κλάδων έντασης εμπορικών σημάτων, έντασης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, έντασης σχεδίων και υποδειγμάτων, έντασης πνευματικής ιδιοκτησίας, έντασης ΔΦΠ και έντασης ΓΕ, διότι πολλοί κλάδοι χαρακτηρίζονται ως έντασης για περισσότερα από ένα δικαιώματα ΔΙ. Ωστόσο, η μεθοδολογία της μελέτης διασφαλίζει ότι η συμβολή του κάθε κλάδου δεν υπολογίζεται περισσότερες από μία φορές.

8 Οι πίνακες εισροών-εκροών δείχνουν τις ροές αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ όλων των κλάδων της οικονομίας.

Πίνακας 1

Άμεση και έμμεση συμβολή των κλάδων έντασης ΔΔΙ στην απασχόληση, μέσος όρος 2011-2013

Κλάδοι έντασης ΔΔΙ	Απασχόληση (άμεση)	Μερίδιο της συνολικής απασχόλησης (άμεση)	Απασχόληση (άμεση + έμμεση)	Μερίδιο της συνολικής απασχόλησης (άμεση + έμμεση)
Έντασης εμπορικών σημάτων	45 789 224	21,2 %	65 486 334	30,3 %
Έντασης σχεδίων και υποδειγμάτων	25 662 683	11,9 %	38 673 508	17,9 %
Έντασης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	22 268 215	10,3 %	36 021 154	16,7 %
Έντασης πνευματικής ιδιοκτησίας	11 630 753	5,4 %	15 240 509	7,1 %
Έντασης ΓΕ	άνευ αντικειμένου	άνευ αντικειμένου	399 815	0,2 %
Έντασης ΔΦΠ	1 018 754	0,5 %	1 220 410	0,6 %
Σύνολο κλάδων έντασης ΔΔΙ	60 032 200	27,8 %	82 214 925	38,1 %
Σύνολο απασχόλησης ΕΕ			215 808 033	

Σημείωση: λόγω αλληλεπικαλύψεων όσον αφορά τη χρήση των δικαιωμάτων ΔΙ, το άθροισμα των στοιχείων για τους επιμέρους κλάδους υπερβαίνει τον αριθμό που αντιστοιχεί στο σύνολο των κλάδων έντασης ΔΔΙ.

Πέραν της απασχόλησης, οι κλάδοι έντασης ΔΔΙ συνεισφέρουν στο οικονομικό προϊόν, όπως αυτό αποτυπώνεται ως ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ). Συνολικά, περισσότερο από 42 % του ΑΕΠ της ΕΕ παράγεται από τους κλάδους έντασης ΔΔΙ, με τους κλάδους έντασης εμπορικών σημάτων να αντιστοιχούν στο 36 %, τους κλάδους έντασης σχεδίων και υποδειγμάτων στο 13 %, τους κλάδους έντασης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στο 15 %, του κλάδους έντασης πνευματικής ιδιοκτησίας στο 7 % και τους κλάδους έντασης ΓΕ και έντασης ΔΦΠ σε μικρότερα μερίδια. Το κεφάλαιο 6 παρέχει μια διεξοδικότερη ανάλυση της συμβολής αυτών των κλάδων στις εθνικές οικονομίες των κρατών μελών της ΕΕ.

Πίνακας 2

Συμβολή των κλάδων έντασης ΔΔΙ στο ΑΕΠ, μέσος όρος 2011-2013

Κλάδοι έντασης ΔΔΙ	Προστιθέμενη αξία / ΑΕΠ (σε εκατ. EUR)	Μερίδιο επί του συνόλου ΑΕΠ ΕΕ
Κλάδοι έντασης εμπορικών σημάτων	4.812.310	35,9 %
Κλάδοι έντασης σχεδίων και υποδειγμάτων	1 788 811	13,4 %
Κλάδοι έντασης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	2 035 478	15,2 %
Κλάδοι έντασης πνευματικής ιδιοκτησίας	914 612	6,8 %
Κλάδοι έντασης ΓΕ	18 109	0,1 %
Κλάδοι έντασης ΔΦΠ	51 710	0,4 %
Σύνολο κλάδων έντασης ΔΔΙ	5 664 168	42,3 %
Σύνολο απασχόλησης ΕΕ	13 387 988	

Σημείωση: λόγω αλληλεπικαλύψεων όσον αφορά τη χρήση των δικαιωμάτων ΔΙ, το άθροισμα των στοιχείων για τους επιμέρους κλάδους ΔΔΙ υπερβαίνει τον αριθμό που αντιστοιχεί στο σύνολο των κλάδων έντασης ΔΔΙ.

Η σύγκριση των αποτελεσμάτων της τωρινής μελέτης με τα αντίστοιχα αποτελέσματα της μελέτης του 2013 δείχνει ότι η συμβολή των κλάδων ΔΔΙ στην οικονομία της ΕΕ ήταν ελαφρώς υψηλότερη κατά την περίοδο 2011-2013 έναντι της περιόδου 2008-2010. Ωστόσο, η σύγκριση περιπλέκεται από το γεγονός ότι μεταξύ των δύο αυτών περιόδων επικαιροποιήθηκε το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ESA) που χρησιμοποιείται από τη Eurostat⁹. Η εν λόγω επικαιροποίηση είχε ως συνέπεια να αυξηθεί η συμβολή των κλάδων έντασης ΔΔΙ στο ΑΕΠ. Επιπλέον, ο ορισμός των κλάδων έντασης πνευματικής ιδιοκτησίας τροποποιήθηκε ώστε να αντικατοπτρίζει πλήρως τη μεθοδολογία του WIPO, γεγονός το οποίο οδήγησε επίσης σε αύξηση της συμβολής των κλάδων έντασης ΔΔΙ. Στον πίνακα 3, τα στοιχεία της περιόδου 2008-2010 έχουν υπολογιστεί εκ νέου με βάση το νέο σύστημα ESA 2010 και τον νέο ορισμό των κλάδων έντασης πνευματικής ιδιοκτησίας ώστε να καταδεικνύεται ο αντίκτυπος αυτών των αλλαγών.

Πίνακας 3

Σύγκριση των βασικών αποτελεσμάτων: μελέτη 2013 έναντι μελέτης 2016

Συμβολή των κλάδων έντασης ΔΔΙ	Μελέτη 2013 (αρχική)	Μελέτη 2013 (νέο ESA 2010, νέος ορισμός πνευματικής ιδιοκτησίας, ΔΦΠ)	Μελέτη 2016
Απασχόληση (άμεση)	25,9 %	27,6 %	27,8 %
ΑΕΠ	38,6 %	42,1 %	42,3 %
Εισαγωγές	88,3 %	δεν έχει υπολογισθεί	85, %
Εξαγωγές	90,4 %	δεν έχει υπολογισθεί	93,2 %

Η πρώτη στήλη παραθέτει τα αποτελέσματα της μελέτης του 2013 για την περίοδο 2008-2010. Η δεύτερη στήλη υπολογίζει εκ νέου τα αποτελέσματα του 2013 για την ίδια περίοδο, λαμβάνοντας υπόψη τους νέους εθνικούς ορισμούς περί λογαριασμών, τη μεθοδολογία του WIPO για τα πνευματικά δικαιώματα και τη συμπερίληψη των ΔΦΠ. Η τρίτη στήλη παρουσιάζει τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης (για την περίοδο 2011-2013) και, επομένως, είναι άμεσα συγκρίσιμη με τη δεύτερη στήλη.

Ως εκ τούτου, ακόμη και αφού ελήφθησαν υπόψη οι συνέπειες των στατιστικών αναθεωρήσεων, η συμβολή των κλάδων έντασης ΔΔΙ έχει αυξηθεί μεταξύ των δύο περιόδων 2008-2010 (μελέτη 2013) και 2011-2013 (μελέτη 2016).

Υπάρχουν επίσης ενδείξεις ότι κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης η απασχόληση στους κλάδους έντασης ΔΔΙ αντεπεξήλθε στις δυσκολίες αισθητά καλύτερα σε σχέση με την απασχόληση στο σύνολό της. Η συνολική απασχόληση στην ΕΕ υποχώρησε από τα 219,6 εκατομμύρια την περίοδο 2008-2010 στα 215,8 εκατομμύρια την περίοδο 2011-2013, καταγράφοντας πτώση 1,7 %, ενώ η απασχόληση στους κλάδους έντασης ΔΔΙ υποχώρησε από τα 60,6 εκατομμύρια στα 60,0 εκατομμύρια, ήτοι κατά 1 %. Σε σχετικούς όρους, η πτώση της απασχόλησης στους κλάδους έντασης ΔΔΙ ήταν σημαντικά μικρότερη από την αντίστοιχη στο σύνολο της οικονομίας.

Δεδομένου ότι το 42,3 % του ΑΕΠ (προστιθέμενη αξία) στην οικονομία και το 27,8 % της απασχόλησης προέρχονται από τους κλάδους έντασης ΔΔΙ, η προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο είναι υψηλότερη στους κλάδους ΔΔΙ απ' ό,τι στην υπόλοιπη οικονομία. Η οικονομική θεωρία υποστηρίζει ότι, με όλους τους υπόλοιπους παράγοντες αμετάβλητους, οι κλάδοι στους οποίους ο μέσος εργαζόμενος παράγει περισσότερη προστιθέμενη αξία αμείβουν συνήθως τους εργαζομένους τους καλύτερα σε σχέση με άλλους κλάδους. Είναι επομένως ενδιαφέρον να εξετάζεται εάν η υψηλότερη αυτή προστιθέμενη αξία αντικατοπτρίζεται στις σχετικές αμοιβές των εργαζομένων στους κλάδους έντασης ΔΔΙ.

Οι μισθοί στους κλάδους έντασης ΔΔΙ είναι πράγματι υψηλότεροι σε σχέση με τους κλάδους μη έντασης ΔΔΙ. Ο μέσος εβδομαδιαίος μισθός στους κλάδους έντασης ΔΔΙ είναι 776 ευρώ έναντι 530 ευρώ για τους κλάδους μη έντασης ΔΔΙ— μια διαφορά 46 %. Η «διαφορά αμοιβής» είναι 31 % στους κλάδους έντασης ΓΕ, 38 % στους κλάδους έντασης σχεδίων και υποδειγμάτων, 48 % στους κλάδους έντασης εμπορικών σημάτων, 64 % στους κλάδους έντασης πνευματικής ιδιοκτησίας και 69 % στους κλάδους έντασης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Πίνακας 4

Μέσο κόστος προσωπικού στους κλάδους έντασης ΔΔΙ, 2013

Κλάδοι έντασης ΔΔΙ	Μέσο κόστος προσωπικού (EUR ανά εβδομάδα)	Διαφορά (σε σύγκριση με άλλους κλάδους)
Έντασης εμπορικών σημάτων	783	48 %
Έντασης σχεδίων και υποδειγμάτων	732	38 %
Έντασης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	895	69 %
Έντασης πνευματικής ιδιοκτησίας	871	64 %
Έντασης ΓΕ	692	31 %
Έντασης ΔΦΠ*	άνευ αντικειμένου	άνευ αντικειμένου
Σύνολο κλάδων έντασης ΔΔΙ	776	46 %
Κλάδοι μη έντασης ΔΔΙ	530	
Όλοι οι κλάδοι (που περιλαμβάνονται στις SBS**)	629	

*Δεν υπολογίζεται λόγω έλλειψης στατιστικών στοιχείων για τις αμοιβές στον γεωργικό τομέα.

**SBS: στατιστικές διάρθρωσης των επιχειρήσεων που δημοσιεύονται από τη Eurostat.

Σε σύγκριση με την κατάσταση του 2010 (όπως καταγράφεται στην μελέτη του 2013), η διαφορά αμοιβής αυξήθηκε συνολικά, από 41 % σε 46 %, ως αποτέλεσμα της διεύρυνσής της στους κλάδους έντασης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, εμπορικών σημάτων και σχεδίων και υποδειγμάτων.

Εξετάζεται επίσης ο ρόλος των κλάδων έντασης ΔΔΙ στο εξωτερικό εμπόριο της ΕΕ. Το μεγαλύτερο μέρος του εμπορίου της ΕΕ εντοπίζεται στους κλάδους έντασης ΔΔΙ. Μπορεί εκ πρώτης όψεως να προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι ένα τόσο μεγάλο μερίδιο του εμπορίου της ΕΕ αφορά τους κλάδους έντασης ΔΔΙ. Αυτό συμβαίνει διότι ακόμα και οι κλάδοι που παράγουν προϊόντα όπως η ενέργεια αποτελούν κλάδους έντασης ΔΔΙ¹⁰ ενώ, από την άλλη πλευρά, πολλές δραστηριότητες μη έντασης ΔΔΙ δεν είναι εμπορεύσιμες¹¹. Για τον λόγο αυτό, το 86 % των εισαγωγών της ΕΕ αποτελείται από προϊόντα κλάδων έντασης ΔΔΙ. Ωστόσο, ένα ακόμη υψηλότερο μερίδιο, εκείνο των εξαγωγών της ΕΕ (93 %), αντιστοιχεί σε προϊόντα κλάδων έντασης ΔΔΙ.

Η ΕΕ στο σύνολό της είχε το 2013 συνολικό εμπορικό έλλειμμα περίπου 42 δισεκατομμύρια ευρώ ή 0,3 % του ΑΕΠ. Αντίθετα, σε ό,τι αφορά τους κλάδους έντασης ΔΔΙ, εμφάνιζε εμπορικό πλεόνασμα ύψους 96 δισεκατομμυρίων ευρώ. Αυτό αποτελεί σημαντική βελτίωση σε σχέση με την κατάσταση ως είχε τρία χρόνια νωρίτερα, όπως αποτυπώθηκε στη μελέτη του 2013. Το 2010 η ΕΕ εμφάνιζε εμπορικό έλλειμμα στους κλάδους έντασης ΔΔΙ, ύψους 126 δισεκατομμυρίων ευρώ.

Ο πίνακας 5 συνοψίζει το εμπόριο στους κλάδους έντασης ΔΔΙ με βάση τα δεδομένα του 2013¹².

10 Και οι δύο κλάδοι που περιλαμβάνονται στην κλάση 06 της ταξινόμησης NACE (άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου) είναι κλάδοι έντασης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

11 Για παράδειγμα, κλάδοι παροχής υπηρεσιών, όπως εκείνοι που περιλαμβάνονται στην κλάση 86 της ταξινόμησης NACE (δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας) ή στην κλάση 96 (άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών). Αυτές οι υπηρεσίες καταναλώνονται συνήθως στον τόπο παραγωγής τους.

12 Όπως και στην περίπτωση των υπολογισμών για την απασχόληση και το ΑΕΠ, τα αριθμητικά στοιχεία για τα επιμέρους δικαιώματα ΔΙ δεν ισοδυναμούν με τον αριθμό που αντιστοιχεί στο σύνολο των κλάδων έντασης ΔΔΙ, καθώς πολλοί κλάδοι χαρακτηρίζονται ως έντασης για περισσότερα από ένα δικαιώματα ΔΙ. Ωστόσο, η μεθοδολογία της μελέτης διασφαλίζει ότι η συμβολή του κάθε κλάδου δεν υπολογίζεται περισσότερες από μία φορές.

Πίνακας 5

Εξωτερικό εμπόριο της ΕΕ στους κλάδους έντασης ΔΔΙ, 2013

	Εξαγωγές (σε εκατ. EUR)	Εισαγωγές (σε εκατ. EUR)	Καθαρές εξαγωγές (σε εκατ. EUR)
Κλάδοι έντασης εμπορικών σημάτων	1 275 472	1 261 002	14 470
Κλάδοι έντασης σχεδίων και υποδειγμάτων	945 084	701 752	243 332
Κλάδοι έντασης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	1 231 966	1 157 909	74 057
Κλάδοι έντασης πνευματικής ιδιοκτησίας	119 554	102 389	17 165
Κλάδοι έντασης ΓΕ	12 923	1 335	11 588
Κλάδοι έντασης ΔΦΠ	5 065	5 369	-304
Σύνολο κλάδων έντασης ΔΔΙ	1 605 516	1 509 099	96 417
Κλάδοι μη έντασης ΔΔΙ	117 561	256 048	-138 487
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΕ	1 723 077	1 765 147	-42 069

Σημείωση: λόγω αλληλεπικαλύψεων όσον αφορά τη χρήση των δικαιωμάτων ΔΙ, το άθροισμα των στοιχείων για τους επιμέρους κλάδους ΔΔΙ υπερβαίνει τον αριθμό που αντιστοιχεί στο σύνολο των κλάδων έντασης ΔΔΙ.

Η βελτίωση όσον αφορά το εμπορικό ισοζύγιο της ΕΕ εξηγείται από την αύξηση κατά 27 % των εξαγωγών μεταξύ 2010 και 2013, ενώ οι εισαγωγές αυξήθηκαν μόλις κατά 15 % την ίδια περίοδο. Για τους κλάδους έντασης ΔΔΙ, οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 30 % ενώ οι εισαγωγές κατά 11 %. Οι κλάδοι έντασης σχεδίων και υποδειγμάτων εμφανίζουν τη μεγαλύτερη αύξηση σε καθαρές εξαγωγές και το υψηλότερο εμπορικό πλεόνασμα.

Μια πιο προσεκτική ματιά στη δραστηριότητα των κλάδων έντασης ΔΔΙ στο εσωτερικό της ενιαίας αγοράς της ΕΕ φανερώνει ένα είδος καταμερισμού της εργασίας μεταξύ των κρατών μελών. Χώρες όπως η Αυστρία, το Βέλγιο, η Δανία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα, η Ολλανδία και η Σουηδία βρίσκονται πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ σε ό,τι αφορά τη δημιουργία ΔΔΙ ανά εργαζόμενο. Οι κλάδοι έντασης ΔΔΙ σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, όπως η Ουγγαρία, η Ρουμανία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Σλοβακία και η Ιρλανδία έχουν υψηλό ποσοστό θέσεων απασχόλησης οι οποίες αποδίδονται σε επιχειρήσεις που εδρεύουν σε άλλες χώρες. Συνολικά, το 20,5 % των θέσεων απασχόλησης στους κλάδους έντασης ΔΔΙ της ΕΕ είναι θέσεις σε θυγατρικές αλλοδαπών εταιριών, η πλειονότητα των οποίων εδρεύει σε άλλη χώρα της ΕΕ. Το ποσοστό αυτό είναι ακόμα υψηλότερο στους κλάδους έντασης εμπορικών σημάτων, σχεδίων και υποδειγμάτων και διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Πίνακας 6

Μερίδιο της απασχόλησης στους κλάδους έντασης ΔΔΙ που αποδίδεται σε αλλοδαπές εταιρίες 2011-2013, μέσος όρος ΕΕ

Κλάδοι έντασης ΔΔΙ	Μερίδιο ΕΕ	Μερίδιο εκτός ΕΕ	Συνολικό μη εγχώριο μερίδιο
Έντασης εμπορικών σημάτων	11,6 %	8,9 %	20,5 %
Έντασης σχεδίων και υποδειγμάτων	13,2 %	9,4 %	22,7 %
Έντασης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	14,4 %	11,5 %	25,8 %
Σύνολο κλάδων έντασης ΔΔΙ	11,8 %	8,7 %	20,5 %

Σημείωση: «αλλοδαπή» εταιρία είναι εκείνη της οποίας η έδρα βρίσκεται σε άλλη χώρα.

Τέλος, χρησιμοποιούνται δεδομένα σχετικά με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας για τον εντοπισμό των κλάδων που δραστηριοποιούνται στις τεχνολογίες μετριασμού της κλιματικής αλλαγής (τεχνολογίες CCMT), οι οποίοι έχουν ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία της ΕΕ. Συνολικά, το 5,9 % του συνόλου των ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που εξετάστηκαν σχετίζονταν με τις τεχνολογίες CCMT κατά την περίοδο 2004-2008 και το ποσοστό αυτό αυξήθηκε σε περισσότερο από 9 % έως το 2013. Στους κλάδους έντασης CCMT αντιστοιχεί το 1,2 % της απασχόλησης και το 2,1 % του συνολικού οικονομικού προϊόντος της ΕΕ. Οι επιδόσεις τους μεταξύ των δύο περιόδων 2008-2010 (μελέτη 2013) και 2011-2013 (μελέτη 2016) υπερέβαιναν κατά πολύ τις συνολικές οικονομικές επιδόσεις των ευρωπαϊκών κλάδων. Οι κλάδοι έντασης CCMT κατάφεραν να αυξήσουν τη συμβολή τους στο ΑΕΠ, με μια μικρή μόνο πτώση της απασχόλησης κατά την περίοδο 2011-2013. Οι εν λόγω κλάδοι διαδραματίζουν επίσης σημαίνοντα ρόλο στο εξωτερικό εμπόριο της ΕΕ. Το 2013 διαμόρφωσαν ένα σημαντικό εμπορικό πλεόνασμα το οποίο υπερέβαινε τα 102 δισεκατομμύρια ευρώ για την ΕΕ. Τα στοιχεία αυτά αντιστοιχούν σε ένα επιμέρους σύνολο των κλάδων έντασης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και, ως εκ τούτου, περιλαμβάνονται ήδη στα συνολικά στοιχεία των ανωτέρω πινάκων.

Μεθοδολογία και δεδομένα

Η βασική μεθοδολογία της τωρινής μελέτης είναι όμοια με εκείνη της μελέτης του 2013. Ωστόσο, προκειμένου να διασφαλιστεί η αυτοτέλεια της παρούσας έκθεσης, ένα μεγάλο μέρος της, ιδίως το κεφάλαιο 5 και το προσάρτημα 11, είναι αφιερωμένο στην τεκμηρίωση της μεθοδολογίας της μελέτης, κυρίως για δύο λόγους:

- 1) Δεδομένης της πολυπλοκότητας που συνεπάγεται η ύπαρξη μεγάλου όγκου δεδομένων από τα 28 κράτη μέλη, και τα οποία περιέχονται σε διάφορες μεγάλες βάσεις δεδομένων, ήταν απαραίτητο να εφαρμοστεί μια νεωτεριστική και εξελιγμένη μέθοδος αντιστοίχισης δεδομένων.
- 2) Για λόγους διαφάνειας, ήταν σημαντικό να παρέχεται μια όσο το δυνατόν διεξοδικότερη περιγραφή της μεθοδολογίας.

Ένα ακόμη ιδιαίτερο γνώρισμα της τωρινής μελέτης είναι η μεγάλη ποικιλία βάσεων και άλλων πηγών δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν ώστε να καθοριστεί ποιοι κλάδοι χαρακτηρίζονται ως έντασης ΔΔΙ και να αξιολογηθεί η συμβολή τους στην απασχόληση, στο ΑΕΠ και σε άλλους οικονομικούς δείκτες. Πλήρης κατάλογος παρατίθεται στο κεφάλαιο 4.

Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκαν κατά περίπτωση δεδομένα ανά κλάδο από τρίτες χώρες, ιδίως για τον υπολογισμό των μεγεθών στο εμπόριο προϊόντων ΓΕ.

Για να καθορισθεί ποιοι κλάδοι χαρακτηρίζονται ως έντασης ΔΔΙ, αντιστοιχίστηκαν οι βάσεις δεδομένων μητρώου του ΕUIPO, του ΕΡΟ και του ΚΓΦΠ με την εμπορική βάση δεδομένων ORBIS¹³. Η βάση δεδομένων που προέκυψε περιέχει δεδομένα για περίπου 240 000 επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού των εμπορικών σημάτων της ΕΕ, των καταχωρισμένων κοινοτικών σχεδίων και υποδειγμάτων, των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και των ΚΔΦΠ για τα οποία υποβλήθηκαν αιτήσεις και στη συνέχεια χορηγήθηκαν σε κάθε επιχείρηση. Επίσης, περιέχει ταξινόμηση του κλάδου και διάφορες χρηματοοικονομικές μεταβλητές για κάθε μία από αυτές, παρέχοντας ένα σύνολο δεδομένων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εκπόνηση μελλοντικών και πιο αναλυτικών μελετών.

Η εν λόγω βάση δεδομένων χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό του αριθμού των εμπορικών σημάτων, σχεδίων και υποδειγμάτων, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και ΔΦΠ ανά εργαζόμενο για κάθε κλάδο, οι δε κλάδοι που εμφανίζονταν πάνω από τον μέσο όρο σύμφωνα με αυτή τη μέτρηση χαρακτηρίστηκαν ως έντασης ΔΔΙ. Ο υπολογισμός αυτός έγινε σε επίπεδο ΕΕ χωρίς να ληφθούν υπόψη οι εθνικές αιτήσεις εκ μέρους των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στη βάση δεδομένων. Αυτή η προσέγγιση, η οποία ήταν εν μέρει απαραίτητη λόγω περιορισμών ως προς τα δεδομένα, δικαιολογείται από την παραδοχή ότι ένας κλάδος που ορίζεται ως έντασης ΔΔΙ βάσει της καταχώρισης δικαιωμάτων ΔΙ σε επίπεδο ΕΕ θα θεωρούνταν επίσης έντασης ΔΔΙ εάν συμπεριλαμβάνονταν επίσης τα εθνικά δικαιώματα ΔΙ ανά εργαζόμενο¹⁴.

Μια βασική παραδοχή της μεθοδολογίας που έχει χρησιμοποιηθεί για την παρούσα μελέτη είναι ότι ο βαθμός στον οποίο ένας κλάδος θεωρείται έντασης ΔΔΙ αποτελεί εγγενές χαρακτηριστικό του συγκεκριμένου κλάδου, ανεξαρτήτως του πού βρίσκεται αυτός¹⁵. Αυτό που μετράται κατά την αξιολόγηση της συμβολής κάθε κλάδου στην οικονομία είναι οι θέσεις εργασίας και το ΑΕΠ που αυτός παράγει σε κάθε κράτος μέλος και στην ΕΕ, και όχι η προέλευση του υποκείμενου ΔΔΙ.

Για παράδειγμα, εάν μια αυτοκινητοβιομηχανία που εδρεύει στη χώρα Α κατασκευάσει μια μονάδα συναρμολόγησης στη χώρα Β, τότε οι θέσεις εργασίας και η προστιθέμενη αξία που δημιουργείται συσσωρεύονται στην οικονομία της χώρας Β. Ως εκ τούτου, δεν μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με τον βαθμό καινοτομίας μιας συγκεκριμένης χώρας μόνο βάσει της συμβολής των κλάδων έντασης ΔΔΙ σε επίπεδο χώρας. Στο ανωτέρω παράδειγμα, η μεγαλύτερη συμβολή των κλάδων έντασης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στη χώρα Β είναι αποτέλεσμα των αποφάσεων σχετικά με τον τόπο εγκατάστασης της μονάδας παραγωγής των οχημάτων, αλλά η υποκείμενη έρευνα και ανάπτυξη θα μπορούσε να έχει γίνει στη χώρα Α ή ακόμα και σε μια τελείως διαφορετική χώρα.

Για να αποσαφηνιστεί κάπως αυτό το ζήτημα, το κεφάλαιο 8 υποδεικνύει τις χώρες από τις οποίες προέρχονται τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα σχέδια και υποδείγματα και τα ΔΦΠ στη βάση δεδομένων που χρησιμοποιήθηκε για την εν λόγω μελέτη και παραθέτει στατιστικές σχετικά με το ποσοστό των θέσεων εργασίας στους κλάδους έντασης ΔΔΙ σε κάθε κράτος μέλος, οι οποίες δημιουργούνται σε επιχειρήσεις που εδρεύουν σε άλλα κράτη μέλη ή εκτός ΕΕ.

Για τους κλάδους πνευματικής ιδιοκτησίας, η μεθοδολογία του WIPO εφαρμόστηκε πληρέστερα σε σύγκριση με το σώμα της μελέτης του 2013. Για να διασφαλιστεί η συγκρισιμότητα με προγενέστερη μελέτη που δημοσιεύθηκε από το Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και Εμπορικών Σημάτων των Ηνωμένων Πολιτειών (USPTO), μόνο ένα υποσύνολο κλάδων που θεωρούνται έντασης πνευματικής ιδιοκτησίας από τον WIPO συμπεριλήφθηκε στην προηγούμενη μελέτη (τα αποτελέσματα βάσει της πλήρους μεθοδολογίας του WIPO παρασχέθηκαν σε σχετικό παράρτημα). Αντίθετα, στην τωρινή μελέτη η ταξινόμηση του WIPO εφαρμόζεται πληρέστερα ώστε, πέραν των κλάδων που ταξινομούνται από τον WIPO ως «βασικοί κλάδοι πνευματικής ιδιοκτησίας», να περιλαμβάνονται επίσης ορισμένοι «εν μέρει συναφείς» κλάδοι, και συγκεκριμένα εκείνοι για τους οποίους τουλάχιστον το 20 % της προστιθέμενης αξίας τους μπορεί να αποδίδεται σε δραστηριότητες σχετικές με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας¹⁶. Το καθαρό

13 Το ORBIS είναι μια βάση δεδομένων χρηματοοικονομικών πληροφοριών σχετικά με τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, η οποία παρέχεται από το Bureau van Dijk και βασίζεται σε δεδομένα που προέρχονται από εγγραφές επιχειρήσεων σε μητρώα ή παρόμοια αρχεία στις διάφορες χώρες. Περιλαμβάνει επομένως δεδομένα για όλες τις επιχειρήσεις, είτε αυτές είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο είτε όχι (όπως συμβαίνει συνήθως με τις ΜΜΕ).

14 Η συγκεκριμένη παραδοχή διατηρήθηκε για λόγους συγκρισιμότητας με τη μελέτη του 2013. Ωστόσο, το ζήτημα των εθνικών δικαιωμάτων έναντι των δικαιωμάτων σε επίπεδο ΕΕ θα μπορούσε να εξεταστεί σε μελλοντικές μελέτες προκειμένου να διαπιστωθεί εάν η συμπερίληψη και των εθνικών δικαιωμάτων θα συνεπάγονταν διαφορετικά αποτελέσματα.

15 Εξαιρέση αποτελεί ο κλάδος των ΓΕ, ο οποίος αναλύεται ανά χώρα.

16 Η συνολική προστιθέμενη αξία στους εν λόγω κλάδους προσαρμόζεται βάσει παραγόντων του WIPO ώστε να εξαιρούνται οι δραστηριότητες που δεν σχετίζονται με πνευματική ιδιοκτησία.

αποτέλεσμα είναι ότι ο αριθμός των κλάδων έντασης πνευματικής ιδιοκτησίας έχει αυξηθεί κατά 46 (από 33 στη μελέτη του 2013 σε 79 τώρα), ενώ ο συνολικός αριθμός των κλάδων έντασης ΔΔΙ αυξήθηκε κατά 21, από 321 στην προηγούμενη μελέτη σε 342 στην τωρινή. Η μεθοδολογία για τους κλάδους έντασης πνευματικής ιδιοκτησίας εξηγείται διεξοδικά στην ενότητα 5.6.

Ομοίως, λόγω της ιδιαίτερης φύσης των ΓΕ και των ΔΦΠ και της μη διαθεσιμότητας επαρκώς αναλυτικών στατιστικών δεδομένων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα συγκεκριμένα δύο δικαιώματα ΔΙ έπρεπε να αναλυθούν με τη χρήση ειδικών μεθόδων, οι οποίες περιγράφονται στις ενότητες 5.7 και 5.8 αντίστοιχα.

www.epo.org/ip-intensive-industries

www.euipo.europa.eu/ipcontribution

www.epo.org
www.euipo.europa.eu

